

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscrisurile
nu se retrimit.
INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
aznătoarele Birourilor de anunțuri:
în Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emrich Leuner,
Heinrich Schalek, Rudolf Wosse,
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelka.
în Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. în Ham-
burg: Marolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
ria garmond pe o coloană 6 or.
și 30 or. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.
RECLAME pe pagină a 8 a o
seria 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dărușul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un esemplar 5 or.
v. a. sau 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 33.

Brașov, Sâmbătă 12 (24) Februarie.

1900.

Austria stat de naționalități.

Erī s'a intrunit din nou, după o întrerupere de patru luni, parlamentul central în Viena; el află o situațiune agravată, fiind-că stările incurcate și nesigure au ajuns la marginea extremă, peste care nu mai pot dăinui; el află aceeași nemulțămire între diferitele popore și partide, ca și mai înainte, cu singura deosebire, că ministerul Koerber a făcut o încercare serioasă pentru aplanarea divergențelor prin convocarea conferinței de înțelegere.

Ca și în Octomvre anul trecut atârna și astăzi mai ales dela Cehii tineri și dela comisiunea parlamentară a dreptei posibilitatea, ca parlamentul să potă desfășura o acțiune regulată și liniștită. Germanii nu se mai gândesc la obstrucțiune. Ei, cu singura excepțiune a extremilor, sunt gata a sprijini guvernul Koerber, cu a căruia procedere sunt în general mulțumiți.

Nu tot așa sunt Cehii. Ei recunosc, că cabinetul Koerber a dovedit, că e gata a aplană nenorocita certă relativă la limbă. Reprezentanții Cehilor n'au pregetat a lua parte la sfătuirile conferinței conchimate de guvern și din aceste sfătuirii s'a vădut, că e posibil să se stabilăscă o înțelegere cel puțin în unele puncte între Cehi și Germani. Dér conchemarea fără veste a „Reichsrath“-ului a întrerupt conferințele și guvernul aduce pe deputații cehi érași în parlament și nu le oferă decât starea nedreptă de mai înainte, sub care parlamentul s'a împrăsciat pe la finea anului trecut.

Plângerea Cehilor se concentrează așa-déră în următoarele: guvernul n'a așteptat încheierea conferențelor, nici n'a îndreptat nedreptatea, ce s'a comis în Octomvre (desființarea ordonanțelor de limbă). Printr'asta sunt date consecențele pentru deputații cehi, cari nu pot decât să persevereze în rezistența cea mai energică contra guvernului, care n'a fost în stare să delătore nedreptatea, pe care la rândul său „n'o potă suferi poporul cehic“. Concluzul unanim este dér, de-a face opoziția cea mai extremă guvernului Koerber, folosindu-se chiar și de obstrucțiune.

Erī a introdus ministru-președinte Koerber desbaterile parlamentare printr'o declarațiune, în care susține, că cabinetul nu e cabinet de partid. El se adresează la obiectivitatea și nepreocuparea tuturor partidelor, fiind că *Austria este un stat de naționalități*, poporele ei trebuie să se împace între ele. Datoria cea dintâi a guvernului este, a stărui pentru rezolvarea cestiunii naționalităților. Scie, că în câte-va zile pacea nu se potă face. Asemenea scie, că toate cestiunile de litigiu în cauza naționalităților nu se pot regula după una și aceeași formulă și de-odată. Ele trebuie rezolvate una după alta. S'a făcut începutul cu Boemia și Moravia. Conferința de înțelegere e

incă intrunită. Decă și intru cât va ajunge la rezultate positive, încă nu se potă scie, dér pace trebuie să se facă, acesta o așteptă întreaga populațiune.

Așa a grăit d-l de Koerber, cerând dela parlament să-și dovedescă bunăvoința votând înainte de toate un șir de proiecte de lege urgente. S'a și decis în ședința de erī a camerei să se pună mai întâi la ordinea zilei proiectul de recrutare pentru 1900. Deja aici s'au ivit însă divergențe, căci Cehii au propus să se desbată mai întâi propunerea de urgență relativă la greva dela minele de cărbuni. Președintele n'a voit să pună la ordinea zilei această propunere și a enunțat, că mai întâi se va desbate legea de recrutare.

Se pare și de aici, că de astădată Polonii și cu partida poporală catolică din majoritate nu vor mai părtini o eventuală obstrucțiune a Cehilor.

Orī cum s'ar desfășura lucrurile, un mare triumf a raportat erī în camera vieneză principiul egalei îndreptății naționale prin aceea, că pre când primul ministru al Ungariei declară în dietă, că Ungaria este un stat național, și de aceea el pretinde supunerea necondiționată a poporelor sale la dictatul elementului domnitor, pe atunci colegul său din Viena enunță sərbătorește, că Austria este un stat de naționalități și că, prin urmare, prima problemă a guvernului său este, de a rezolva cinstit și spre mulțumirea generală cestiunea naționalităților.

Atâta spre scire la mic și mare de pe întreg teritoriul monarhiei. Odată învingător drapelul egalei îndreptății naționale în Austria, este peste puțină, ca el să nu fiă victorios și în regatul ungar.

Funcționarii unguresci.

În zilele din urmă a dis în dietă multe adevăruri despre funcționarii unguresci și despre starea lor materială ticăloasă tinărul deputat Dr. Roland Hegedüs, care cu această ocaziune și-a ținut primul discurs parlamentar. Ce a dis, a fost foarte bine dis, cum dic toți cei ce poartă numele și se țin de familia ministrului Hegedüs, decă vréu, să dică ceva. A arătat mai întâi, că funcționarii unguri sunt plătiți tot așa, ca înainte cu 20—30 de ani, deși toate trebuințele vieții s'au scumpit cu 50—100 procente; că pe lângă miseria sufer și de relele raporturi de avansament, că au și mari greșeli: lipsă de disciplină proprie, sau împărțire a banilor ș. a. Mijlocul de a-le ajuta ar fi numai îmbunătățirea leilor lor și un regulament de serviciu, prin care să se circumscrie esact drepturile funcționarului. „Cu cât mai puțin“ — adause R. Hegedüs — „vor fi asigurate drepturile funcționarului, cu atât mai mult acesta se va servi de aceea, la ce

nu are drept, adecă de *grobianitate față cu publicul*“.

A retăcut însă și Dr. Roland Hegedüs, cum retace și tată-său trebile cele desperate și bine cunoscute din Ardél, un lucru foarte mentos în cestiunea atinsă de el. Nicī c'un cuvânt n'a amintit, că drăia ne mai pomenită de funcționari, de cari este inundată totă țera, lucră cu anevoiă, nespun de rău și pierdând enorm timpul din aceea cauză, că nu pricep limba populațiunii printre care sunt aplicați.

La numirea și dislocarea funcționarilor unguresci adecă se ia în considerațiune mai întâi — *more patrio* — protecțiunea, apoi sentimentul așa dis „patriotic“, adecă să fiă său născut Ungur, său să voiăscă a se face Ungur, și numai după aceea cualificațiunea. De acesta din urmă însă nu se ține de loc sémă și nici de cerința, ca să potă vorbi cu poporul acela, cu care va avé de lucru. Din contră însă se pretinde să nu scie vorbi cu poporul și să-l silăscă așa fără de voiă a vorbi unguresce. Și aici, ca în toate lucrurile publice dela noi, *maghiarisarea e mântuitoarea de stat*.

Cine nu crede, să ne explice, pentru-ce sunt luați mulțime de funcționari români din Ardél și ținuturile românesce din Transilvania și Bănat și strămutați pe câmpiile Ungariei și în alte părți, unde nu s'a auđit de când e lumea, până ce au sosit ei pe acolo, vorbă românescă.

Cum-că din cauza necunoscerei limbei poporului, pentru care sunt puși funcționari și cu care au ținut de lucru, trebuiesc de două-ori atâți funcționari, decât câți ar fi de lipsă între împrejurări normale, și cum-că aceștia, și așa mulți cum sunt, săvârșesc o muncă foarte slabă, pentru că nepricepând ei pe popor, nici poporul nu-i pricepe, că în urma acesta ei se necăiesc, se impacientăză, *devin grobiani și brutali cu poporul*, care-i susține din sudărea lui, și cum-că statul are din toate acestea enormă pierdere morală și materială, cu toate că-și plătesc funcționarii miserabil: acesta a uitat cu voiă său fără de voiă să le spună Dr. Roland Hegedüs în vorbirea sa.

Bănuim, că a făcut'o cu voiă și din politică. Cu voiă, căci ađi în cercurile maghiare nici că sună bine a vorbi despre altă limbă, decât despre cea maghiară disă a statului; din politică, căci numărul acelor patrioți, cari aspiră la posturi de directori, e legion și crește pe totă ziua, și aceștia judecă, că este mai bine a fi plătit slab, decât nicădecum.

Decă Dr. Roland Hegedüs vré să facă țerei un serviciu adevărat și mare sulevând cestiunea salariării slabe a funcționarilor publici și organizarea mai practică a serviciului, nu pregete a stărui și pentru aceea, ca funcționarii să vorbescă limba poporelor, în mijlocul cărora trăiesc și servesc.

Renta școlilor din Brașov.

(Raportul prezentat Senatului român.)

D-l Gr. G. Tocilescu, raportorul Senatului la proiectul de lege pentru rezolvarea cestiunii rentei școlilor din Brașov, a redactat și publicat raportul său.

În partea dintâi d-l raportor espune istoricul daniilor făcute de domnia Moldovei și ai Țării românesce bisericii Sf. Nicolae*, apoi arată cum între 1860—1875 s'au stabilit prin lege de camerele române să se dea școlilor noastre din Brașov ca compensațiune pentru acele danii o anuitate de 38,500 lei, și, după ce amintesce cu recunoștință sprijinul cald și tactul înțelept al fostului ministru de instrucțiune T. L. Maiorescu, cum și mintea luminată și patriotismul bătrânului jurisconsult regretatului Costache Bosianu, cari au apărat legea dela 1875 prin care s'a completat anuitatea dată de statul român școlilor române din Brașov până la suma amintită, d-l Tocilescu continuă așa:

Dela 1860 până la 1875, timp de 15 ani; dela 1875 până la 1895, timp de douăzeci de ani, în care se perindă la cârma afacerilor publice pentru ministere: minister liberal, junimist, concentrat, conservator, se plătesc regulat de către Statul român bisericii Sf. Nicolae din Brașov, i-se plătesc regulat și integral renta său anuitatea hotărâtă.

În 1895, însă, odată cu prima venire la putere a ministerului Dim. Sturdza, și apoi érași la a doua venire a aceluiași minister, după retragerea d-lui P. S. Aurelian, vedem, pentru motive nesciute, ca să nu dicem prea mult știute, că încetăză plata acelei rente. Reprezentanții bisericii reclamă prin mai multe adrese: ba vin chiar și în Bucoresci, fără să fiă primiți nici ascultați. Situațiunea școlilor române devenise cât se potă mai grea; ele sleiseră chiar fondul de pensiune; erau amenințate să fiă închise; nu mai rămănea decă oomitetului bisericii Sf. Nicolae decât să intenteze acțiune contra Statului român, oerând o sumă anuală de lei 75,000, cât socotea, că prețuesc vechile drepturi ale sale; și astfel în curs de trei ani de zile, biserica și școlile române din Brașov s'au vădut lipsite de beneficiul unui drept real, neîntrerupt și perpetuu, consacrat printr'un șir de vechi hrisoave și acte și recunoscut de camerele legiuitoare dela 1860 până astăzi.

Pe de altă parte, guvernul ungar, sootind, că e vorba de-o subvențiune dată de Statul român unor instituțiuni, școlă său bisericească, în contra dispozițiunilor legii unguresce din 1883, care, în mod formal, opresce asemenea ajutoare, a atras atențiunea guvernului român. Tratatative între cele două guverne asupra adevăratei naturi a drepturilor bisericii Sf. Nicolae, tratative începute deja de fostul ministru de externe, d-l Dim. Sturdza, au fost continuate și duse la bun capăt de către guvernul actual, carele a lucrat cu energiă și hotărâre într'o cestiune atât de delicată.

Reproducem aci nota diplomatică a d-lui ministru Lahovari adresată d-lui mar-

* Acastă parte istorică a raportului o vom publica-o în numărul de Duminecă — R e d.

chiz Pallavicini la 2 (14) August 1899, drept răspuns la o notă a d-sale, din aceeași zi:

Domnule marchiz!

„Prin scrisoarea Sa cu data de 2(14) August 1899, Excelența Văstră a binevoit a-mi face cunoscut, că în urma propunerii făcute de predecesorul meu, d-l D. Sturdza, prin scrisoarea sa cu data din 28 Noembrie (10 Decembrie) 1898, sub Nr. 24.873, pentru a găsi o soluțiune a cestiunii rentelor plătite ca indemnitate de către Guvernul Regal Român instituțiilor școlare ale bisericii Sf. Nicolae din Brașov, cât și în urma convorbirilor, ce au avut loc între noi în această afacere, guvernul Regal Ungar, însușit de sentimente de conciliațiune și dorind a da o soluțiune satisfăcătoare acestei afaceri, a aderat la propunerea guvernului Regal Român de a capitaliza în rentă română 4 la sută, de o valoare nominală de 962.000 lei, dișele rente, cari se urcă la suma de 38.500 lei, sub modalitățile următoare, pe care guvernul Regal Român le primesce și densul.

„Plata sumei de 962.000 lei în rentă română de 4 la sută se va face pe calea diplomatică.

„Capitalul va fi depus la Cassa de depuneri și consemnațiuni din Budapesta, ca fond al gimnasiului superior și al școlii dișă reală, greco-ortodoxe-române, întreținute de biserica Sf. Nicolae din Brașov.

„Interesele acestui capital vor fi destinate exclusiv dișelor școle; vor fi primite pe fiă-care an de presidentul Eforiei (în urma modificării cerută, va fi presidentul comitetului bisericii), care va da chitanță și va fi dator a justifica, că le-a întrebuințat pentru trebuințele școlilor sus menționate.

„Fondul va purta titlul: fond al gimnasiului superior și al școlii dișă Reală, greco-ortodoxe române din Brașov.

„Capitalul nu va putea fi deturnat în nici un caz dela destinațiunea sa, și va fi menținut nestins și întreg pe tot viitorul. Statul ungar exercitând dreptul său de supraveghere, garantează, că fundațiunea sus arătată va rămâne inviolabilă.

„Guvernul Regal Român ia act de declarațiunea guvernului Regal Ungar, că prin faptul, că consimte la plata sumei sus menționate în favoarea sus dișelor școli, nu înțelege să se abată dela principiul legii ungare din 1883, care interzice școlilor și bisericilor să primescă subvențiuni străine, și că, înafară de suma sus menționată de 962.000 franci, el nu va autoriza nici o școlă sau biserică română pe teritoriul ungar să primescă dela guvernul Regal Român o subvențiune, ori-care ar fi titlul ei.”

Pe temeiul acestui schimb de note și cu simpla modificare, ca în loc de „fondul școlii și al gimnasiului” să se dișă: „fondul bisericii Sf. Nicolae, destinat pentru școlă și gimnasiu”, și că venitul se va primi de către „președintele comitetului parohial al bisericii”, în loc de „președintele Eforiei școlilor”, s'a întocmit prezentul proiect de lege, a căruia economie se reduce la următoarele:

Prin primul articol guvernul este autorizat să capitalizeze suma anuală de 38.500 lei într'un titlu de rentă română 4 la sută; acest titlu va fi depus la Cassa de depuneri și consemnațiuni (Cassa centrală de Stat) din Budapesta, ca fond al bisericii Sf. Nicolae din Brașov, pentru gimnasiul și școlă reală greco-orientală română din acel oraș întreținute de dișă biserică, cu condițiune, ca venitul capitalului de 962.500 lei să fiă plătit în fiă-care an președintelui comitetului bisericii Sf. Nicolae din Brașov, pentru a-l întrebuința la nevoile dișelor școle în organizațiunea lor actuală; er capitalul va rămâne vecinic inalienabil și nu va putea nici-odată să fiă distras dela această destinațiune.

În chipul acesta, guvernul unguresc a recunoscut drepturile vechi ale bisericii Sf. Nicolae; ele sunt acum întărite definitiv; renta a devenit perpetuă și nominală; viața școlilor române din Brașov este asigurată; capitalul fiind depus în Cassa centrală a Statului, în urma unei convențiuni internaționale, răspunde de el Statul, căruia i-s'a încredințat, și răspunde de el pentru veci. O altă soluțiune în situațiunea legală a bisericii Sf. Nicolae n'a putut fi obținută; trebuie s'o considerăm, deci, ca cea mai bună și mai fericită.

Prin articolul al II-lea al proiectului de lege se deschide ministerului cultelor și instrucțiunii publice un credit extra-ordinar de 115.500 lei pentru plata sumei datorite pe cei trei ani din urmă bisericii Sf. Nicolae din Brașov.

Domnilor Senatori!

Astăzi, când biserica Sf. Nicolae din Brașov, cu aprobarea Consistoriului din Sibiu, se declară gata să retragă acțiunea, care a introdus-o în contra Statului român; astăzi, când cestiunea care neliniștează pe unii, apăsă greu pe conștiința altora, în-grija toate inimile, a luat capăt într'un mod drept, patriotic, și spre mulțumirea tuturor celor interesați; astăzi, când drepturile consfințite prin hrisoavele domnești ale marilor voievozi în curs de atâtea veacuri, și augăsit o basă temeinică și o cheazăuire, pe cât cheazăuire mai mare a fost posibilă de obținut, căci ea se bazează pe angajamentul solemn al unui guvern străin, că garantează inviolabilitatea fondului și menținerea de veci a destinațiunii lui; astăzi, când nu facem decât a urma tradițiunilor bătrânesci, cari alcătuiesc comora de cinste și de mărire, moștenită dela părinți, și cimentă legătura prezentului cu trecutul și viitorul; astăzi, când biserica și școlile române din Brașov, ca și toți Românii, pot bine-cuvânta țerina acelor Domni, cari într'un timp, când aiurea îndeletnicirile spiritului și lucrările păcii nu erau îndesul prețuite, ei gândiseră la ceea-ce mai cu seamă face trebuința națiunii românești: mintea, mintea cu luminatale fapte bune; deschiderea ochilor sufletești, mărirea în demnitate intelectuală și în bine, creșterea în forța morală, glorie în spirit, strălucire în justiție, cucerire în domeniul întins încă al răului moral și al răului fizic; astăzi, în fine, când toți suntem pătrunși, că politica este o funcțiune a sufletului național, că razimul ei stă în conștiința națiunii, în spiritul de consecință, în continuitatea tradițiunilor, în înălțimea vederilor, în grija intereselor naționale, basate pe respectul reciproc al relațiunilor și drepturilor dintre State, suntem datori, credem, ca toți, fără osebire de păreri politica său de patimă trecătoare, să nu simțim decât o singură viață și patriotică emoțiune, decât o singură bătaie de suflet și să votăm în unanimitate, cu inimă caldă de Români, alăturatul proiect de lege, căci în viața neamurilor, ca și a indivizilor, sunt dișele care mângăie de multe miserii, sunt dișele care șterg multe amărăciuni, sunt dișele, înălțătoare, în care un neam întreg trăese viața unor decimii de secol, viața întregului său trecut.

Raportor Gr. G. Tocilescu.

Szell despre cestiunea naționalităților.

În ședința de alaițeră a dișei, după cum am vădit, ministru-președinte Coloman Szell a vorbit erăși despre cestiunea naționalităților. Discușiunea a introdus-o Albert Berzeviczy, care dișe, că ar fi bine, decât cestiunea această s'ar lua dela ordinea dișei. Berzeviczy e pe deplin înțeles cu ceea-ce a desfășurat ministru-președinte privitor la politica sa în cestiunea naționalităților, „politică hotărâtă și conciliantă”. El nu caută contradicțiunii între politica guvernului trecut și a celui actual. Roga deci pe toți factorii din parlament, ca în cestiunea această să fiă înțeles pe baza desfășurată de ministru-președinte, căci prin neînțelegeri nu se poate ajunge la nimic. Scopul principal are să fiă cultura națională maghiară, și în convingerea această el prinsece budgetul.

Președintele, ne mai fiind alți vorbitori, încheie discușiunea.

Ministru-președinte C. Szell ia cuvântul, ca să reflecteze la toate vorbirile, ce s'au ținut în decursul dezbaterii. Ministru ține erăși un lung discurs, din care mai bine de jumătate e consacrat cestiunii naționalităților. Etă această parte a discursului d-lui Szell:

În dezbaterea budgetară a sburat asupra mea o săgătă din tobla, care, așa

se vede, conține mai multe săgeți pe seama mea. Simt însă, că săgăta această, care s'a îndreptat asupra-mi în cestiunea naționalităților, m'a aflat cuitasat, și nu m'a rănit.. S'a diș, că în cestiunea naționalităților eu am accentuat numai gole devise, pe când ar trebui voință. Declarațiunile mele au avut mieș, care înseamnă: O națiune există în țera această, o națiune politicească una, care în formațiunea și dezvoltarea ei istorică a înființat statul maghiar, cu caracter național în legislațiune, în guvernarea unitară și pe tota linia. Și fiind-că numai o națiune politică unitară există aici: națiunea maghiară; și numai un stat: statul maghiar, nici eu, nici altul, nici vr'un guvern nu poate avé altă politică în nici o cestiune, nici în cestiunea naționalităților, decât politica statului maghiar și a națiunii maghiare. (Vii aprobări.)

Enunțațiunile, ce le-a făcut, continuă Szell, acoper declarațiunile lui Komjathy în privința cestiunii naționalităților. Cu toate aceste i-se impută, că ele sunt numai devise. Komjathy pretinde voință. Crede el, că ceea-ce spun aici, nu voesc? Protestez contra imputării, că mi lipsesc voința. Se poate, că între noi sunt abateri în ce privește modalitatea și procedura. Eu însă cred, că procedura mea e corectă, ea nu transigă în nimic, ce ar lovi în principiile cardinale, în politica națională maghiară unitară și în politica statului maghiar unitar; der care nisuesce a procede cu hotărare dreptă și cu conciliantă față de aceia, cari deși vorbesc altă limbă, sunt fi credincioși ai patriei și încă spre fericirea noastră a tuturor și a patriei. (Vii aprobări în drepta și în stănga.)

Komjathy cere, ca naționalitățile să fiă scăpate de conducători. Acesta însă nu poate fi esențialul unei acțiuni speciale, ci cel mult un rezultat al politicii noastre. Statul maghiar trebuie să stea între naționalități și agitatori. Să stea statul maghiar acolo și să avertiseze și pretindă deplina recunoscere a autorității lui, apoi să trateze conciliant și drept cu ele (naționalitățile), să le respecte limba, cultura, obiceiurile și confesiunea, der și acestea numai până la granița până unde permite marea idee a unității de stat. (Aprobări). Statul se scutescă și apere intereselor lor legitime, cari cadrăza cu unitatea de stat, și ele să nu simtă numai puterea statului, ci și apărarea și scutul lui. (Aprobări în drepta.) Naționalitățile să caute și să afe în statul maghiar aceea, ce trebuie să caute; tot ce e salutar pentru cultura, limba, economia și existența lor. Statul maghiar să atragă naționalitățile, să le lege prin ponderositatea, autoritatea și iubirea sa. Komjathy poate să facă opoziția, căci are destul teren. Opoziția însă nu înseamnă a căuta contraste Cestiunile și cauzele, cari sunt ale tuturor, nu pot fi cestiuni de partid. Komjathy acasă, că așa face politica între patru ochi Declar sərbătorească și pe cuvânt, că politică între patru ochi n'am făcut nici-odată.

Spune, că n'a aprobat statutele unor societăți culturale slovace, în care a vădit germenii tendențelor contrare statului (Vii aprobări); a respins recursul dat pentru reînființarea „Maticiei”; la petiția lui Matei Dula, referitoare la o școlă slovacă, a răspuns, că nu e învoit cu ea. Cu astfel de ocaziuni ori-cine a deschis ușa lui, i-a declarat: „Să fim odată în clar: eu pretind, ca D-văstră să fiți și să vă mărturisiți de credincioși ai statului; cel ce nu se mărturisește de fiu și membru credincios al statului maghiar, nu stau de vorbă cu el”. Au fost de aceea, cari n'au făcut-o, ei der au și aflat urechi surde.

Szell asigură, că pe cale diplomatică are cunoscință despre toate. Ambasadorul din București e Maghiar și în decursul tratărilor de 9 luni cu guvernul român s'a convins, că acest ambasador a reprezentat în cel mai patriotic mod interesele maghiare. Promite mai departe, că va jertfi sume mai mari pentru serviciul de informațiuni, der o va face această nu numai din punct de vedere de naționalitate, ci și economic. Apoi continuă:

În cercul de influență al guvernului aparține, ca nimeni să nu vină aici pentru

a agita sub pretext de cercetări științifice sau umanitare. Mi-se impută, că tolerez, de pildă, d-lui Weigand, ca din însărcinarea guvernului român să țină prelegeri în străinătate. D-l Weigand a venit pentru prima-ora în Ungaria la 1895, pentru a studia raporturile române. N'a primit concesiune pentru așa ceva și în urma această respectivul fișpan a și fost îndrumat să-i urmărească cu trezvie activitatea. Când la 1896 reuniunea română literară din Ardeal (Asociațiunea), er la 1897 societatea „Petru Maior” l'au ales membru onorar și tot la 1897 a lăsat să fiă sərbătorit ca erou național, căpitanul de poliție din Bistrița l'a îndrumat — avem drept la această — să se pădărescă de ori-ce demonstrațiune și sərbătorire. Weigand a fost la 1898 în Brașov, der atunci nu s'a esperiat nimic, ce ar fi putut da ansă la observări.

Al doilea, de care a făcut amintire Komjathy, este un învățat rus, Polichroniade Sircu, profesor la universitatea din Petersburg. A venit aici în 1897 și 98, ca afirmativ să studieze manuscrise rusesci. În 1898 a primit și o scrisore recomandată. În urma această el a călătorit prin câte-va ținuturi, unde în preponderanță locuiesc naționalități. Mult timp a petrecut în Neoplanta, a venit acolo în contact cu radicalii serbi, er la Belgrad a venit în atingere cu cercurile politice radicale. Atunci a fost el avertisat, să se pădărescă și să se depărteze. El s'a și dus, înainte de a se fi luat măsuri. În 1899 Sircu a cerut prin consulul rusesc din Budapesta voiă să vină erăși, der i-am refuzat (Vii aprobări generale.) Și când după toate acestea d-l Sircu și-a continuat studiile aici, i-am dat de scire, că nu e binevădit și s'a și depărtat.

Pichler: Trebuie escortat.

C. Szell: Nu era basă de ajuns pentru o escortare.

Komjathy a vorbit erăși despre institutele românești de bani, în special despre „Albina”. Contra acestor bănci nu se poate proceda pe cale legală, câtă vreme ele funcționează conform legii. Komjathy dișe, că aceste institute fac politică și depozită pe proprietarii maghiari.

Bartha Ödön: Asta o fac.

Szell: Trebuie să grijim și să fim atenți și trebuie să facem totul, ca o astfel de tendență să nu se validitzeze.

Bartha Ödön: Trebuie contrabalansate.

Szell: Da, trebuie contrabalansate, să le contrabalanseze societatea pe teren economic, administrativ comitatens, prin reuniuni și, încât cade în sfera statului, și statul trebuie să contrabalanseze astfel de tendință, decât există. Der lucrul nu stă așa, nu e atât de negru. În Alba-inferioră sunt 5 bănci române și 9 neromâne; în Torontal 14 române și 56 maghiare; în Făgăraș 4 române și 1 maghiară; în com. Arad 2 române, 1 maghiară, Cojocna 5 române, 5 neromâne, respective maghiare; în Treiscaune 2 române, 6 maghiare; în Bihor 1 română, 32 maghiare; Timiș 6 române, 40 maghiare; Bistrița-Năsăud 4 române 6 maghiare; Solnoc-Dobăca 3 române, 2 maghiare; Hunedóra 15 române, 8 maghiare; Caraș-Severin 9 române, 13 maghiare; Brașov 1 română, 1 maghiară; Marmăția 13 maghiare, rutene nici una; Turda 3 române, 7 maghiare; Sibiu 8 române, 4 maghiare; Târnava-mare 1 română, 4 maghiare; Mureș-Turda 1 română, 5 maghiare; Sălașiu 4 române, 2 maghiare. Lucrul stă așa, că din anii 70 încoco s'au înființat 77 bănci române și 254 maghiare, respective neromâne.

Privitor la cărțile de rugăciuni, liturgice, ministru spune, că mai înainte ortodoxii primeau acele cărți din Lemberg, er în urmă dela Kiev și Moscva și în aceste sunt de fapt rugăciuni pentru Țarul, însă nu-i adevărat, că bisericile se roga pentru Țar. A făcut deja pași, ca aceste cărți să fiă scoșe din biserică și va tipări în Pesta cărți pentru bisericile serece.

Komjathy, continuă ministru, m'a atacat, că știu să mă ocup zimbând cu cestiunea această. Formele rontunjore ale lui Komjathy nu mă pot face mănios. Cu Miletici și Polit încă n'ăși face altfel. Li-ăși arăta însă, că nu știu numai să le dau

măna, ci se și *string*. Principiul meu divergă de al lui Komjathy. Al meu principiu nu e *Timor* și *Amor*, ci *fortitudo et amor*.

Despre Sași dice, că în mare parte sunt buni patrioți, ér decă sunt și „verdi“ le vom arăta, că *imbrățigarea lor cu Germania* — marea Germaniă, care are respectul și simpatia noastră, care e aliata noastră — *nu se pôte face, decât sub scutul statului maghiar și numai statul maghiar pôte să le dea salvus conductus. Vom face să simțā și dacoromāni, că aici n'au ce căuta cu învțăturile lor*, căci monarchia acēsta și statul acesta e destul de tare, încât ceea-ce a susținut o miă de ani, va sci să aperc cu succes contra unor aspirațiuni premature și necoapte. (Aprobări și aplause lungi)...

Cariera militară.

(Răspuns anonimului „Mars“.

— Urmare. —

Părerea lui Mars referitoare la pensiunea văduvelor după ofițeri, este într'adevăr nostimă. — Recunoșce, că pensia e mai slabă, decât a funcționarilor civili, dér, dice Mars, pentru aceea au văduvele ofițerilor și venitul cațiunei lor. (sic!) Frumos lucru! În loc ca statul să se îngrijescă de funcționarii săi, după Mars funcționarii militari trebuie să se însore, pentru-ca după mórtea bărbatului văduva lui să pótă trăi din cațiunea ei. De fapt așa și este. Decât că starea acēsta de lucruri este abnormală, pe cum o mulțime de lucruri abnormale există în monarchia noastră.

În Germania dela căpitan în sus nu se mai cere cațiune la încheierea căsătoriei. — Statul în interesul său propriu s'a îngrijit și a salarizat ofițerii săi astfel, ca ajungând gradul de căpitan să pótă susține o familie în mod onest. — La noi trebuie să dovedescă fetele cațiune din greu, ér după o eventuală decedare a căpitanului, cepătă văduva lui 250 fl. pensie (Risum teneatis). În Austria *servitorii* cepătă mai mult!!

Una dintre cele mai riscate afirmațiuni a lui Mars este și următoarea: „Nu este iertat să pierdem din vedere nici împrejurarea, că toți (??) orfanii ofițerilor de ambele sexe cepătă crescere gratuită pe spesele erariale“ etc. — Astfel am fost noi îndevățai să ne îmbetăm cu apă rece în tot-déuna, fără a ne da silința a ajunge la cunosciința adevărului. D-le Mars! din propria mea experiență o știu, că în 99 de casuri chiar orfanii ofițerilor n'ajung să fiă crescuți pe spesele erariale. — M'am informat de primirea elevilor nu numai la un institut militar, și am aflat tristul cas, că mai înainte se adapostosea fiil generalilor și ai ofițerilor de ștab activi, și decă locul permite vin în considerație și petițiile celor de-a doua mână. — Văduve de căpitani cu câte 3—4 copii și ou o pensă mai slabă, decât a servitorilor austriaci, se duc cum au venit, căci mai înainte trebuiesc împărțite locurile erariale copiilor de generali și ofițeri de ștab, apoi decă mai rămâne vre-un loc liber, se va da și celorlalți muritori. Cunoșc casuri, unde un ofițer de rang înalt are 4 locuri erariale pentru 4 copii ai săi și încă și stipendii. Și acesta nu-i de loc cas sporadic. Cei-ce când-va au funcționat prin astfel de institute, pot și alte istorii să povestescă. — Și asta-i dreptate?? Halal de ea!

Și acum voeso în trecēt să amintesc ceva și despre lucrările de specialitate ale ofițerilor români, cum le numesce Mars.

Lucrările ofițerilor noștri constau din câte-va traduceri ale regulamentelor militare. Nici nu se putea altcum. Densii fiind în mijlocul soldaților români, au simțit lipsa unui manual românesc de regulament, pe care să-l pótă da în mâna soldatului român, pe cum îl are și colegul său de altă limbă. Au și făcut încercarea și decă cu toate acestea nu putem înregistra alt pas mai însemnat, decât numai încercarea, trebuie alt unde-va să zacă réul. — Cum la noi peste tot lucrările literare nu prea sunt încurajate, astfel și aceste încercări n'au fost sprijinite nici chiar la militari.

În toamna anului 1895 în portul dela Orșova un ofițer se tocmesce cu un turcsél-trecă cu luntrea la Adacaleh. Și cum și calea mea tot acolo mă ducea, și cum am auzit ofițerul austriac vorbind într'o perfectă română, m'am dus și eu acolo, ca să trecem ambii într'o luntre. — Era d-l Stupariu. După prezentarea îndatinată ne-am urcat pe luntre și am pornit. — Trecând Dunărea l'am întrebat, că ore vëndut'a multe esemplare din regulamentul său? Vorbă să fiă! — În răspuns densusul; nici atâtea n'am putut vinde, ca să pot plăti tiparul, ci pe cum se vede voiți trebui să-l plătesc eu din léfa mea. — În regimentul meu propriu, dice el, regiment pur românesc, am vëndut 15 esemplare à 30 cr. Cele mai multe regimente au luat câte-va esemplare, ér din Făgăraș dela batalionul de acolo mi-a venit înderēt pachetul, așa cum l'am espedat. Într'un târziu adause: n'am să-mi mai bat capul cu lucruri de acestea. Într'aceea am ajuns pe insula Adacaleh unde ne-am despărțit, fiind-că eu eram să mă reintorc îndată înderēt, ér densusul era așteptat de o societate mai mare din România.

D-l Stupariu, ca toți ceilalți, voia adecă să facă un lucru bun pentru Românișii noștri și a făcut trista experiență, că încercările acestea sunt foarte costisitoare la noi și sguduesc réu biata pungă. — Cum ofițerii noștri nu prea dispun de capitaluri este natural, ca prima încercare să-i descurajeze, când nimeni nu-i ajutoră.

Dér decă cer densii, ca publicul să-i sprijinescă, atunci și dela densii se cere negreșit, ca lucrările lor să aibă o valoare literară.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

— 11 (23) Februarie.

Un prețios document despre răscola lui Horia. În archiva familiei Esterhazi din Kis-Marton, în comitatul Șopron, s'a aflat o cronică scrisă în limba germană cu privire la răscola lui Horia. Acēsta cronică răstornă din temelii aserțiunile malițioșe ale adversarilor noștri, după cari revoluțiunea lui Horia n'ar fi avut nici un ideal, nici un moment politic. După cronică scosă acum la ivélă, Horia în cererea înaintată comandei generale din Sibiu face următoarele pretensiuni, dintre cari mai ales cea dintăit arată lămurit, că revoluțiunea lui Horia a fost de caracter curat „politic și național. Éta ce cere el: 1) *Românișii să fie primii și socotiți ca al patrulea stat, asemenea cu Ungurii, Securii și Sașii.* 2) Starea de subjugare și chiar numele ei pentru ei să înceteze, și ei să fie într'o formă militarizată, ér acēsta stare să fiă cu mult mai puțin limitată, decât până acum. 3) Nobilii să abdică de toate bunurile, drepturile și prerogativele lor, și bunurile lor să se împartă în comun între poporul valah, să fiă puse la dispoziția și bunul plac al lor. 4) Pentru esecesele lor de acum să fiă amnestiați pe veciă. — Celelalte puncte nu sunt încă cunoscute.

Despre Majestatea Sa monarchul se răspândise scirea, că e bolnav. Acum însă se vestesce, că monarchul e pe deplin bine. A avut, ce-i drept, câte-va zile un catar mai ușor, care l'a împedecat luni de a face o vizită, și împrejurarea acēsta a dat ansă la răspândirea scirei despre îmbolnăvire mai seriósă a Majestății Sale.

Un nou „succes“ al maghiarizatorilor. Foile unguresci cu multă bucurie aduc scirea, că direcțiunea ungurescă centrală de poste și telegraf a isbutit să facă, ca în dicționarul de localități internațional, ce se redactază din partea biroului din Berna, să fiă de astă-dată *eschise numele „stréine“* ale localităților de sub stăpânirea ungurescă, introducându-se în dicționar numai numele unguresci. Până acum numele localităților dela noi erau introduse în dicționarul internațional în toate trei limbile, ce se folosesc în acēstă patriă. Acum însă „patrioții“ au isbutit a face să se introducă în dicționarul universal d. es. numai „Brasso“, numai „Nagy-Szeben“, ér numele

Brașov seu Kronstadt, Sibiu seu Hermanstadt s'au omis din dicționar fiind-că sunt — „stréine!“ Adecă numele istorice ale localităților dela noi, cari datéză de seculi și chiar decă de seculi sunt „stréine“, ér numele lor, eșite mai eri alaltăeri din fabricele jidovesci de maghiarizare, sunt moderne!!

Nouă prognosă de timp. D-l căpitan Basiliu Spariosu a edat pentru anul curent un *călindar grafic*, care conține și prognosa timpului, adecă perioadele precipitărilor atmosferice. După asemănarea raporturilor meteorologice în Europa dela începutul anului încóce cu prognosa editorului te veți surprins, cum consună întâmplările naturale cu procoirea. Călindarul e tipărit pe o foiță de pergament și conține zilele săptămânei, sărbătorile tuturor confesiunilor în Europa, fazele lunii, întunecimile lunii și ale sórelui; apropierea sórelui și a lunii de pământ, și răsăritul și apusul sórelui pentru toate zilele anului după lățimea geografică de Viena. Probabil, că stăm înaintea descoperirii unei legi naturale de mare importanță. Se pôte procura dela librăria Zeidner din Brașov cu prețul de 10 cr.

4. Pentru folosire esterióră. Durerile de încheiături, de reumatism și soldină, precum și tot felul de aprinderi se vindecă cu succes sigur folosindu-se *spiritul lui Moll*. Prețul unei sticle 1 cor. 80 filer. Se trimite zilnic cu rambursă postală de farmacistul și liferantul curții c. s. reg. A. Moll Viena Tuschlauben 9. În farmaciile din provinciă să se cêră preparatul A. Moll pro-căut cu marca de contravenția și subscriere.

Rășboiul din Africa sudică.

Situația armatei lui Cronje.

Despre situația armatei lui Cronje, după începerea operațiunilor maresăului Roberts spre Kimberley, raportul militar al lui „N. Fr. Presse“ opinéză așa:

Se dovedesce acum tot mai mult, că puterea de rezistență a oștirii Burilor sub generalul Cronje a fost într' un cât-va sguđuită în urma operațiunii maresăului Roberts pentru deblocarea orașului Kimberley. Deși întréga acțiune n'a fost urmată decât de mică lupte și o bătăliă decisivă n'a fost nicăiri, totuși urmata lui Cronje pare a fi cam strimtorată. După victoria Burilor la Magersfontein dela 11 Decemvre a urmat un fel de armistițiu. Englesii erau buni bucurși, că Burii nu-i atacau și urmăriau, și totă activitatea rășboinică a ambelor părți se reducea la un schimb zilnic de câte-va ghiulele pușcate din marș depărțări. În urma acestei liniști Cronje și Burii săi erau cuprinși de un simț de siguranță și se pare, că în tabăra republicană nici nu mai calculau cu posibilitatea unui atac din partea Englesilor.

Ceea-ce scia întréga Europă și America, că adecă lordul Roberts a intrunit o mare armată spre sud dela Modder-River și se pregătea a ataca pe Burii pentru a debloca Kimberley, se pare că în cartierul general al lui Cronje n'a fost de loc cunoscut, séa că acolo s'a aflat despre acēsta numai imediat înaintea începerei ofensivei englese. Așa s'a întâmplat, că Burii au căđut jertfa unei surprize, ale oăreia urmări nefavorabile s'au ivit cu atât mai curând, cu cât acțiunea englesă a fost introdusă de un mare corp de cavaleriă (divizia French) cu ajungerea și încunjurarea unei părți a trupelor Burilor.

Decă Burii cu toate astea vor scăpa din impr-surare și vor salva aprópe cu totul terenul lor, atunci acēsta vor avé s'o multămescă în mare parte slabei capacități de manevrare a trupelor englese. De altă parte retragerea însa-și a Burilor, care fiind-că furgónele lor se mișcă foarte greoiu, merge încet, causéză peste acēsta multe lupte de ariergardă, ca să facă posibil furgónelor și tunurilor de asediū să ajungă la un loc mai acoperit. Terenul în care se dau luptele de retragere, nu este apt însă nici pentru modul de luptă al Burilor, precum nu este avantajos pentru acțiunea număróselor trupe de cavaleriă, cari stau la dispoziția maresăului Roberts.

Republica Oranje este un șes mare și prin urmare e foarte acomodat pentru

desfășurarea de cavaleriă. Singura piedecă pentru acēsta ar forma-o numai lipsa de apă și de nutreț, care o silesce să înainteze pe la țermurii riuilor. Acēsta vine în favorul Burilor, căci împedeoă cavaleria englesă de a-i puté urmări în mod energic.

Retragerea Burilor din Natal.

Din toate părțile se anunță, deși din Pretoria nu se confirmă, că Burii se retrag din Natal. Se dice, că *Joubert* a retras toate trupele la granița Transvaalului și că în urma acēsta Ladysmith-ul pôte fi considerat ca liberat.

La Londra se crede, că o mare parte a Burilor din Natal s'au dus în ajutorul lui Cronje, care este primejduit serios, și al oăru pericul este comun pentru toți Burii.

Treatrul de luptă apusén.

Londra, 21 Februarie. Mulțumirea generală, ce a deșteptat înaintarea trupelor englese și retragerea Burilor, este mult paralisată prin scirile, că Burii înaintează din Natal și din ținutul spre sud dela riul Oranje, ca să se unescă contra lui Roberts. N'a sosit nici o scire, decă Englesilor li-a succés a bate armata lui Cronje. Correspondenții englesi afirmă, că Cronje se luptă cu desperare, ca să-și acopere retragerea. Pare probabil, că lui Cronje îi va succede nu numai a-se refugia norocos, ci chiar să capete nouă întăriri, ca să stea cu puteri egale față de Roberts. Puterea de rezistență a Burilor nu e nici decât înfrântă.

Londra, 21 Februarie. Din *Pardeberg* se anunță cu data de 20 l. c., că generalii *Knox* și *Macdonald* au fost răniți în luptele din 16 și 18 l. c.

Prima luptă cu Cronje.

Londra, 21 Februarie. Agenției „Reuter“ i-se anunță din Pretoria via *Lourenzo-Marqueze*, cu data de eri: Mulți cetățeni și numeroși voluntari au fost chemați în serviciu la graniță. Președintele *Steyn* a anunțat, că eri la *Koodoosrand*, unde Englesii voiau să încunjure pe Cronje, a fost o luptă, în care *Englesii fură respinși*. Ei au pierdut mai mulți morți și răniți și 40 de prizonieri. Dintre Burii au căđut numai doi.

ULTIME SCIRI.

Londra, 22 Februarie. După o telegramă a lui „Morning Post“, Cronje a primit întăriri foarte însemnate de trupe, așa încât ér pôte continua lupta contra lui Roberts.

Londra, 22 Februarie. Eliberarea Ladysmith-ului nu s'a făcut încă, dér pôte fi considerată ca fapt implinit.

Din lagărul dela *Chieveley* se anunță cu data de 20 l. c., că Englesii au pētruns prin linia de asediū a Burilor. Englesii sunt foarte aprópe de Ladysmith.

Bruxella, 22 Februarie. De pe câmpul de rășboiu sosesc sciri foarte favorabile pentru Burii. După lupte extraordinar de sângeróse Cronje a reținut înaintarea lui Roberts. Acesta într'o singură zi a pierdut mai mult de o miie de ómeni. Armatele lui *Schalk-Burger*, *Mayer Lucas* și *Botha* s'au unit cu ale lui Cronje. Stăruințele lui Roberts de a nimici armata lui Cronje n'au succés.

Modder-River, 22 Februarie. Lupta dela Pardeberg a fost cea mai sângeróasă din întréga companiă. Englesii au înaintat pe teren deschis pe lângă însemnate perderi. Duminică și luni 50 de tunuri au fost descărcate asupra Burilor. Cronje a pierdut luni 800 ómeni. Generalul *Botha* a cercat să-i vină lui Cronje în ajutor, trupele lui însă după o înversunată luptă au fost împărțiate.

Bruxella, 22 Februarie. O depeșă privată din Pretoria vestesce o strălucită învingere a lui *Cronje asupra diviziei lui French și Kellykenny*. Englesii au pierdut peste 100 oficeri și 1500 soldați.

Literatură.

O carte valoroasă, scrisă de d-l Ioan Popeu, profesor la școlile române din Brașov. Cartea este intitulată: „*Caractere morale*, exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne“. Această carte, atât prin esteriorul său elegant, cât și prin cuprinsul său bogat, de aproape 400 pagini, este o adevărată podobă în literatura noastră. Vom căuta s'o facem mai de-aproape cunoscută cetitorilor noștri; de-ocamdată ne mărginim a atrage asupra ei atențiunea tuturor Românilor iubitori de carte; în ea cetitorul va găsi o comoră nespuse de prețioasă de învățături, de mângâieri, de însuflețiri spre tot ce e moral, nobil și frumos. Prețul 1 fl. 25 cr. (cu posta 1 fl. 35.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adăuga și portul postal. — Se află de vânzare la Tipografia „A. Mureșianu“, la librăria N. I. Ciurcu și la librăria H. Zeidner în Brașov.

CĂLINDARUL PLUGARULUI
pe anul visect 1900.

se află de vânzare la
Tipografia A. Mureșianu din Brașov.

Acest Călindăr au intrat în anul VIII-lea, format mare, și conține portretul foarte bine reușit al lui Avram Iancu. Urmază apoi cronologia anului 1900, regentul anului, începutul anutimpurilor, sărbătorile și alte zile schimbătoare, calculul sărbătorilor mai mari, posturile deslegarea postului etc. După cele 12 luni, urmază taxele telegramelor, scrisorilor, pachetelor; competențele de timbre, măsurile metrice, târgurile corectate din Transilvania, Bănat, Țera ungurească și Bucovina. În partea literară găsim un interesant capitol privitor la începerea războiului pentru neatmărare de G. Coșbuc; apoi „Popa Stoica“, poezie de Dim. Bolintineanu. Auția și binefacerea (un interesant capitol după Smiles-Schramm). Doina, în șanțuri (poezii) de G. Coșbuc etc. În partea igienică și economică: Un dușman al omului (rachiul); Ce se facă părinții, ca să-și ferescă copiii de orbi; Cum să tracteze părinții pe copiii lor orbi; Bune sunt beuturile pentru copii? Urmază apoi partea economică: Vitele roșii (pinzgau), de I. Georgescu. Despre gunoi, de I. Georgescu; Sădirea pomilor; Hrana vitelor (Grăunțele, sfecele și apa de beut). La urmă mai multe povețe prețioase și glume apoi anunțuri. Prețul 25 cr. (cu posta 30). *Vendătorii primesc rabatul cuvenit.*

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 Februarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.60
Renta de corone ung. 4%	94.15
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	100.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.25
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.40
Bonuri rural. ungare 4%	93.—
Bonuri rurale croate-slavone	94.—
Impr. ung. cu premii	162.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	141.—
Renta de argint austr.	99.70
Renta de hârtie austr.	99.65
Renta de aur austr.	98.80
Losuri din 1860.	137.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	126.10
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	186.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	235.40
Napoleoniori	19.18
Mărei imperiale germane	118.22 1/2
London vista	242.47 1/2
Paris vista	96.25
Rente de corone austr. 4%	94.65
Note italiene	89.90

Cursul pieței Brașov.

Din 23 Februarie 1900.

Banota rom. Cump.	18.90	Vënd.	18.96
Argint român. Cump.	18.70	Vënd.	18.75
Napoleoniori. Cump.	19.08	Vënd.	19.14
Galbeni Cump.	11.20	Vënd.	11.30
Ruble Rusesci Cump.	2.54	Vënd.	—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

„LIPOVANA“ institut de credit și economii în LIPOVA.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „LIPOVANA“ societate pe acții, se invită la a

VI-a Adunare generală ordinară

care se va ține în 8 Martie a. c. la 10 ore a. m. în localul institutului, opidul Lipova.

Obiecte de pertractare:

1. Raportul direcțiunii pe al șeselea an de gestiune.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Darea absolutoriului direcțiunii și comitetului de supraveghere (§ 26 din statute)
4. Deciderea asupra întrebuintării profitului curat și fixarea dividendelor pro 1899 (§§ 26 și 46 din statute).
5. Pertractarea eventualelor propunerii (§ 26 lit. g. din statute).
6. Alegerea a doi membri în direcțiune și a unui membru în comitetul de supraveghiere.

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală, în conformitate cu § 16 din statute se avisază a depune la cassa institutului acțiunile înainte de deschiderea adunării generale.

Lipova, 1 Februarie 1900.

Ales. Mccsonyi m. p.
președinte.

RAPORTUL
comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

Avem onore a raporta, că am urmat cu atențiune afacerile institutului din decursul anului de gestiune 1899, și am aflat exemplară punctualitate și ordine la institut, atât cu ocaziunea revisiunilor prescrite de statute, cât și a celor extra-ordinare. Tot astfel revădind din poziție în poziție compunerea bilanțului și contului profit și perderi de pe anul 1899 le-am aflat în deplină consonanță cu cărțile principale și auxiliare ale institutului și conform legii comerciale.

Vă raportăm, în fine, că primim propunerea direcțiunii relațiunii relativă la distribuirea venitului curat de pe anul 1899 — conform bilanțului de fl. 9707.93 — și rugăm onorata adunare generală să binevoiască a da absolutoriul pe anul de gestiune 1898 atât direcțiunii, cât și comitetului de supraveghiere.

Lipova, 1 Februarie 1900.

Prof. Teodor Ceontea m. p.
președinte.
Teodor Cosma m. p. Stefan Bordoșiu m. p.
Terențiu Petrovicium m. p.

ACTIV. Contul Bilanțului PASIV.

ACTIV.		PASIV.	
	florini cr.		florini cr.
Cassa în număr	4647 38	Capital pe acții	50000 —
Escompt	292360 67	Fond de rezervă	12896 43
Credite personale	19826 80	Fond de pensuni	734 —
Credite cambiale cu acoperire hipot.	15961 —	Depuneri spre fructificare	195633 92
Imprumuturi hipotecare	12199 50	Reescompt	77405 80
Lombard	3930 —		
Efecte publice	1479 —	Dividende neridicate pro anul 1897 fl. 40.—	120 —
Realități	576 12	Conturi curente „ 1898 „ 80.—	2800 —
Mobilier	370 —	Diverse conturi creditore	433 15
Diverse conturi debitoare	1799 62	Interese transitoare	3418 86
		Profit curat.	9707 93
	353150 09		353150 09

ESITE. PROFIT ȘI PERDERI INTRATE.

ESITE.		INTRATE.	
	florini cr.		florini cr.
Interese:		Interese:	
de depuneri spre fructificare	11071.10	de escompt	28605.69
de reescompt	5351.42	„ credite personale	2408.71
de cont curent	130.90	„ „ camb. cu acop. hip.	1625.12
Spese:		„ imprumuturi hipotecare	1362.43
salarii	3091.68	„ lombard	497.20
chirie, imprimate, registre,		„ efecte	59.22
diverse	1288.87	Provisiuni	34558 37
marce de prezență	459.—		719 58
Contribuțiune:			
directă	2819.94		
10% dare după interesele la			
depuneri	1107.11		
Amortisare:			
din cambii	100.—		
„ spese advocaționale	100.—		
„ mobilier	50.—		
Profit curat	9707 93		
	35277 95		35277 95

LIPOVA, 31 Decembre 1899.

Volcu Hamsea,
director esecutiv.

Sever Bocu m. p.,
prim-comptabil.

Direcțiunea:

I. Cimponeriu m. p., Dr. G. Popescu m. p., I. Dehelean m. p., P. Papp, m. p., A. Ciugudean m. p., D. Popovicium m. p.
Confrontându-se cu cărțile principale și auxiliare le-am aflat esacte.

LIPOVA, 1 Februarie 1900.

Comitetul de supraveghiere:

Teodor Ceontea m. p., Teodor Cosma m. p., Stefan Bordoșiu m. p., Terențiu Petrovicium m. p.
președinte.

ANUNCIURI

(insertiuni și reclame)

sunt a se adresa subscrișei administratiunii. In cazul publicării unui anuiciu mai mult de odată se face scădământ care creșce cu cât publicarea se face mai de multe ori.

Administr. „Gazetei Trans.“

A V I S.

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și reinori ori și când dela 1-ma și 15 a fiă-cărei luni.

Domnii abonati să binevoiască a arăta în deosebi, când voiesc ca espedarea să li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonază din nou să binevoiască a scrie adresa lămurit și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“